

stichting orgelkring "hendrik niehoff"

gevestigd te 's-hertogenbosch

Programma van het concert in de Sint-Janskathedraal te 's-Hertogenbosch
op dinsdag 27 juli 2010 om 20.00 uur door **Norbert Bartelsman**.

Norbert Bartelsman studeerde orgel bij Bram Beekman en klavecimbel bij Cynthia Wilson en in 1989 studeerde hij af en behaalde op beide instrumenten de diploma's voor docerend en uitvoerend musicus. Daarna volgde hij meester-cursussen bij o.a. Albert de Klerk en studeerde het continuo-spel bij Andrew Lawrence King in Engeland. Hij heeft koordirectie gestudeerd bij o.a. Reinier Wakelkamp en is hij als dirigent verbonden aan verschillende koren. Hij heeft een studie gevolgd van de semiologie van het gregoriaans in Utrecht en bij A. Kurris op het conservatorium in Maastricht. Met verschillende gregoriaanse schola's maakte hij diverse radio-opnamen.

Verder verzorgt hij regelmatig muziekgaven.

Met diverse kamermuziekensembles speelde hij in het Netwerk voor Oude Muziek. Als organist bespeelde hij o.a. de orgels in de Stevenskerk in Nijmegen en de St. Bavo in Haarlem.

1. Proloog:
Fuga a tre soggetti/ Contrapunctus 14 BWV 1080 Johann Sebastian Bach 1685-1750
2. Te Deum Laudamus BuxWV 218 Dietrich Buxtehude 1637-1707
3. Capriccio Johann Jakob Froberger
1614-1667
4. - Suite du premier ton Pierre du Mage ±1676-±1751
 - plein jeu
 - fugue
 - trio
 - tierce en taille
 - basse de trompette
 - récit
 - duo
 - grand jeu
5. Vor deinen Thron tret, ich BWV 668 Johann Sebastian Bach 1685-1750
6. Passacaglia BWV 582 Johann Sebastian Bach

Op het programma staan enkele werken van Bach die direct te maken hebben met zijn dood op 28 juli 1750. Het zou best eens kunnen dat hij deze stukken heel persoonlijk heeft bedoeld.

De proloog van dit programma opent met de fuga a 3 soggetti (titel is van C. Ph. E. Bach) die ook wel als 14e fuga uit de Kunst der Fuga bekend is. Zekerheid daarover hebben we niet. Het derde thema van deze fuga is opgebouwd uit de letters van zijn naam. Dat heeft hij in zijn gehele oeuvre nooit eerder gedaan. Uit het handschrift blijkt ook dat Bach nooit het plan heeft gehad deze fuga te voltooien. Waarschijnlijk is de fuga gecomponeerd in de 1e helft van het jaar 1749. Daarna kreeg Bach teveel problemen met zijn gezichtsvermogen.

Het Te Deum van Buxtehude is waarschijnlijk als concertstuk geschreven. Het zou eventueel als alternatum gebruikt kunnen worden, maar aangezien de Gregoriaanse melodie maar een paar keer voorkomt, is het waarschijnlijk dat Buxtehude dit stuk meer als een grote fantasie heeft opgezet. Het werk is in die zin bijzonder dat er allerlei vormen in voorkomen. Ook vormen die in zijn tijd al archaisch waren. Het is een beetje een buitenbeentje in zijn totale oeuvre.

Het Capriccio van Froberger bestaat uit vier deeltjes die opgezet zijn vanuit een thema dat gevarieerd wordt. Het stuk ademt duidelijk de Italiaanse invloedssfeer. Froberger was dan ook een leerling van Frescobaldi. De vier fugatische delen worden gescheiden door wat vrijere passages die elk deeltje afsluiten.

Van Du Mage weten we heel weinig. Hij heeft ook nauwelijks iets achtergelaten. Gelukkig hebben we nog een orgelsuite die vandaag op het programma staat. De titel van elk deel is ook een registratievoorschrift. Kenmerk van de Franse stijl is het vele gebruik van verschillende kleuren. Het gebruik van de tongwerken is overvloedig, vooral bij het grand jeu, waarmee de suite wordt afgesloten.

Of het koraal Vor deinen Thron echt bij de verzameling van Leipziger Choräle hoort is niet helemaal zeker. Al de koralen uit deze verzameling zijn bewerkingen van composities uit zijn tijd in Weimar. Volgens de overlevering heeft Bach dit koraal op zijn sterfbed gedictieerd. De tekst en met name het eerste en laatste couplet zijn waarschijnlijk voor dit koraal bedoeld en als persoonlijk gebed geschreven.

Een van de grootste orgelwerken van Bach is de Passacaglia. Een Passacaglia heeft een steeds herhalend thema in de bas waarop de bovenste stemmen vrijelijk kunnen variëren. Dat thema wordt heel duidelijk de eerste keer in het pedaal ten gehore gebracht. In het 2e deel wordt er nog een fuga gebracht op de eerste helft van het thema.